

Quin etiam ad supplementum beneficentiae apostolicæ atque archiepiscopo insigne, crucis Dominicæ vexillum, ubicunque jus in parochia tua, et in parochiis suffraganeorum tuorum, concedimus et sancimus, apostolicæ auctoritatis privilegio, bajulari ante te. Porro pallio sacro ita te uti volumus ut diligenter atque vigilanter perpendas quod tuæ fraternitati immineat agendum; usus illius scilicet inter alia, ut carnem tuam crucifigendo cum vitis et concupiscentiis (*Gal. v, 24*), stigmata Jesu Christi cum Paulo apostolo in corpore tuo portes (*Gal. vi, 17*), et semper mortificationem illius in pectore et scapulis circumferas (*II Cor. iv, 10*); non ad aliquod ostentationis tuæ et singularis excellentiæ indicium, sed ad demonstrandum causam commemorationis et imitationis ovis tibi commissis Salvatoris nostri venerabile signum, qui ineffabili pietate ovem centesimam in humeris suis reportavit. Demum igitur omnibus suprascriptis, apostolicæ sedis auctoritate, per hoc nostrum privilegium tuæ dilectioni concessis, et confirmatis, eadem apostolica auctoritate interdicens ne temere obvies, aut contradicat aliquis. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit huic nostro decreto in aliquo contraire vel refragari, sive sit ecclesiasticus, clericus aut laicus, servus, aut liber, magna vel parva persona, sciat se anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo ejusque atrocissimis ministris, atque cum Juda traditore, nisi forte prius resipuerit, æternæ gehennæ supplicii deputandum. At vero quisquis pio intuitu observator in omnibus extiterit hujus nostri apostolici constituti, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ possessor efficiatur. Amen.

Civitas Ebredunensium metropolis.

Civitas Dignensium.

Civitas Solingensium [*al.*, Solinensium].

Civitas Rigomagensium.

Civitas Samasiensium *vel* Saniciecium.

Civitas Glannatina.

Civitas Semelenentium, id est Nicentium.

Civitas Veciencium [*al.*, Vensionium].

Civitas Antipolis, id est Grassensis.

Antiqua auctoritate sanctorum prædecessorum nostrorum, clerus et populus Ebredunensis eligimus, laudamus et corroboramus Winimannum archiepiscopum in sede archiepiscopali Ebredunensi, præcipiente summo pontifice et universali papa Victore, confirmante Willelmo, Bertrando et Gaufrido, seu Pontio Diensi comite, ita ut præsideat et regat omnes ecclesias supradictæ civitatis, sicut scriptum est in privilegio, quod dominus papa Victor illius creator auctoritate Romana sibi contulit, cum decimis, et primitiis, sicut expedit archiepiscopo tenere et disponere. Si quis autem hoc decretum infra, erit, nisi ad satisfactionem venerit, sciat se damnatum et anathematizatum. Fiat, fiat. Amen. Datum... Nonas Julii per manus Araboli diaconi, anno tertio pontificatus domini papæ Victoris secundi, indictione decima. Fridericus cardinalis Sancti Chrysogoni. Ludovicus Nucerinus episcopus. Ermannus Joannes Senensis episcopus. Gregorius Guido Egebinensis episcopus; cum quibus Pistoriensis episcopus, omnes hi interfuerunt et Humbertus dictus cardinalis episcopus sanctæ Ecclesiæ Silvæ Candidæ. Arnoldus Aretinus episcopus. Giraldus Florentinus episcopus. Castellensis episcopus. Litgrinus Popiliensis episcopus. Vercellensis episcopus. Cimibertus Taurinensis episcopus. Velitrensis episcopus, Fesulanus episcopus, Pisanus episcopus, corroboraverunt hæc supra scripta. Deo gratias. Amen.

XX.

Epistola S. Petri Damiani S. F. R. cardinalis ad Victorem II papam.

(Vide in B. Petro DAMIANO, ad an. 1702. Opp. tom. I, epist. 5.)

CIRCA ANNUM DOMINI MLVII.

BERENGARIUS

VICECOMES NARBONENSIS.

QUERIMONIA BERENGARII

Adversus Guifredum archiepiscopum Narbonensem, proposita in concilio apud Tolosam habito sub Raimbaldo Arelatensi, et Pontio Aquensi, archiepiscopis, Victoris secundi papæ legatis, anno Christi 1056 (1).

(Apud MANSI Concil. tom. XIX, col. 850, ex Baluz.; Conc. Narbon.)

Sanctæ huic conglomerationi vicariorum Dei, legatis scilicet summi pontificis Romani, vicem obtinentis beati Petri apostolorum principis, ejusque vice fungentibus, archiepiscopis videlicet et epi-

(1) De tempore quo querimonia isthæc proposita est, video non unam esse omnium sententiam; nam aliqui putant actum id esse anno 1056. et quidem

in concilio apud Narbonem habito, decepti, opinor, auctoritate quorundam actorum illius anni, quorum mentio exstat apud Catellum in pag. 582 et 781, ea-

scopis, nec non et abbatibus hanc in synodum sanctam A
sistentibus, ex catholica fide tractantibus, hæc querimonia non modica ideo præsentat ut et legatur et audiatur, dijudicetur, atque definiatur. Sed, ut plenus dijudicetur, ad originem inchoetur :

Ego Berengarius, Narbonæ urbis proconsul, querimoniam hanc vobis omnibus facio palam, quam de metropolitano meo fratre vestro habeo magnam. Archiepiscopus quippe Narbonæ fuit cujusdam avunculi mei, Ermengaudi archiepiscopi, cujus in diebus idem episcopatus unus erat ex melioribus qui sunt de Roma usque Hispaniæ finibus, villis atque castellis ditatus, prædiis et alodiis locupletatus; cujus ecclesia plena erat codicibus, aureis adornata tabulis et scriniis et crucibus, aureis fulgebat coronis pretiosisque lapidibus. Canonicorum ibidem multorum voces certis horis audiebantur, orationes dabantur, et omnium honorum operum incrementis ibidem agebantur. Castra autem ipsius ecclesiæ et villas, prædia, et possessiones non a laicis fruebantur, sed a famulantibus in ea Deo possidebantur. Ecclesiam vero illam olim pius rex Carolus fabricaverat, atque in honore sanctorum Justi et Pastoris consecrare fecerat, et eam in clypeo castellis, et villis terrisque locarat, et vineis, sicut et a veteranorum traditur dictis, et ut legitur in regalibus ejusdem Ecclesiæ præceptis. Defuncto autem præfato divæ memoriæ archiepiscopo, Guifredus Cerdaniensium comes, Narbonam adiens, cujus consanguineam ego jam possidebam uxorem, exquisivit utrosque parentes meos et me ipsum de præfato archiepiscopatu ad opus filii sui suprascripti nostri antistitis, qui non erat adhuc nisi decem annorum, et spopondit pro eo magnum dare donum inter comitem Rutenis et patrem meum centum millia solidorum. Sed pater meus et mater mea non ei acquiescebant. Ego autem, amore tantæ consanguinitatis ductus et simulationis amicitate deceptus, segregavi me pro hac re a consortio genitorum meorum; et, nisi mihi acquiescissent, arbitratus fui interficere illos. Cernens enim pater meus merumdem memoriarum, quæ vero docent graves tum controversias fuisse inter archiepiscopum et vicecomitem. Sed ego ut aliter sentiam faciunt multa. Nam ista querimonia prolata fuit coram legatis summi pontificis, præsentante Raimballo, Arelatensi archiepiscopo, et quem vivente papa Victore, ut ego quidem arbitror. Scimus autem legatos ejusdem Victoris, Raimbaldum Arelatensem, et Pontium Aquensem, archiepiscopos, synodum in Tolosana urbe celebravisse anno 1056, cui interfuit Guifredus, Narbonensis archiepiscopus. Deinde, hæc querimonia habita est in synodo cui Lodovensis et Helensis antistites affuerunt. At Rostagnum Lodovensem episcopum, et Arnaldum Helensem, interfuisse concilio Tolosano anni 1056 constat ex Actis concilii. Denique, si post mortem Victoris ista Acta sunt, cur Berengarius solum Victoris anathema commemorat adversus Guifredum, quem ex Gregorii VII testimonio constat a multis Romanis pontificibus excommunicatum fuisse? Haud dubie valuisset istud ad augendam invidiam, præsidiaque magna in causam Berengarii inducere poterat. Sed videlicet Guifredus a nullo hactenus Romano pontifice excom-

motum, meque contra se ita fore molestum, acquievit meæ voluntati et petitionibus præmemorati Gaufredi, atque inter se et comitem Rutenis acceptis centum millia solidis, pretium pro episcopatu dedimus cum prænotato filio suo antistiti nostro; qui jurejurando, Deumque testando, dixit nobis suum dictum firmum et fidem firmam, quia si ille foret antistes noster, ut fuit et est, ullum nostrum neque de nostris non esse damnura, neque damnum ipsius episcopatu. Sedente autem illo in cathedra, et ætate atque honore crescente dum tibus eram ut ipse esset mihi auriga, et arma et clypeus contra cunctorum hostium tela, et memoraret consanguinitatem meæ uxoris, et tanti locum honoris, in quo adjutus sum ponere illum, et ut mihi erat testatus, juvaret mihi honorem tenere atque habere, tunc surgens, quasi diabolus, superbe atque repente exacerbavit me, et provocavit ad iracundiam et ædificavit super me castra, venitque cum ingenti exercitu super me, et fecit mihi guerram crudelem, et fuere interempti pro ea ex utraque parte fere millia homines. Tunc vero castra, et villas, prædia et possessiones, quæ erant in dominiis præfate ecclesiæ, fisco et possessiones canonicorum, et quæque ex communi erant, abstulit Deo et famulantibus ei, delitque diabolo ac militantibus illi. Et ita alia omnia ad laicalem vertit censuram, ut etiam omnes qui ea possident quasi per alodia habent paterna.

Inter hæc autem Eriballum Urgellitensem præsentem contigit mori. Et præfatus archiepiscopus acquisivit illum episcopatum ad opus fratris sui Guilielmi (2), et spopondit dare pro eo centum millia solidos. Quod mihi satis libuerat, si meum damnum non esset. Firmato autem tanto munere pro ipso episcopatu, archiepiscopus præmemoratus, hostis Dei et hominis, ad sedem suam rediens atque Ecclesiam suam adiens, thesauros quosque, qui a conditione in eam congregati erant, subtraxit. Tabulas vero, et postabulas, et cruces et scrinia reliquiarum aurea et argentea excoriavit. Patenas insuper calicum aureas vel argenteas, ubi sancta municatus fuerat quam a Victore. BALUZ.

(2) *Fratris sui Guilielmi.* Contigit istud circa annum Christi millesimum quadragesimum primum. Nam Raimbaldus episcopus Urgellensis viverat adhuc anno 1049, xv Kal. Octobris, ut patet ex Chartulario ecclesie Urgellensis. Guilielmus autem episcopus Urgellensis, Raimbaldi successor, interluit concilio Narbonensi anno 1043, xvi Kal. Aprilis. Fortassis ergo illud actum anno 1042, vel initio anni 1043, cum statim dicat Berengarius Guifredum archiepiscopum congregasse concilium non modicum apud Narbonem haud multo post quam Guilielmum locaverat in cathedra Urgellensi, et huic concilio interfuisse Raimbaldum Arelatensem archiepiscopum. Raimbaldum porro interfuisse concilio Narbonensi, de quo mox dicebamus, docent Acta illius concilii quæ existant in archivo monasterii Cuxanensis. Nisi si istud concilium interpretemur illud quod in eadem urbe Narbonensi habitum est a Guifredo, Kalendis Augusti ejusdem anni, cui etiam interfuit Raimbaldus, ut fidem faciunt veteres schedæ hactenus inedite.

sacrificia sumebantur, in manibus aurificum Judaorum misit ad destruendum, et Hispaniam venundari pro ipso episcopatu. Codices autem, qui ibi erant variis generibus, non meliores reliquit. Sed ita male suam ecclesiam dissipavit ut etiam et clerici desunt, et qui inibi sunt inopes et mendici, et nullus pulcher in ea apparet. Non chlamydes, neque capas polemitas, non cyclades, non dalmaticas, non eureballi, non lignum Dominicum. Omnia hæc quæ a conditione ibi plura congregata erant, sed dissipavit ea, deditque pro episcopatu fratris sui. Insuper, quod prius est et inhonestum, commendavit se manibus ad comitissam Urgelli. Pro qua re non solum mihi, sed etiam cunctis nostræ patriæ nobilibus, in magnum ruit odium. Quo peracto, aggregavit concilium non modicum juxta præfata urbem Narbona multorum sui diocesi episcoporum, inter quos fuit hic Raimbaldus Arelatensis archiepiscopus, et in eorum atque nostrorum omnium præsentiam reliquit cunctas armis militares et omnem sæculi militiam, atque excommunicando misit sub anathema tam semetipsum quam omnes sui diocesis episcopos, qui ab illa die deinceps armis erant sumpturi. Qui non multo post, acceptis armis ut miles, non corrigia succinctus lumbis, sed ferro, et rebellavit mecum. Et quot mortui, quot vulnerati, quot detruncati, quantæque adustæ ecclesiæ et exarsæ reliquæ, si per singula enarrare voluero, fortasse et vobis foret fastidium, et facilius dies quam copia deserit.

Deinde venerunt episcopi in meam terram, et mecum una cum eodem archiepiscopo firmaverunt treguam Dei inviolabilem tenere in omnem meam terram, atque ex eadem corruptores terribissimam justitiam facere. Unde idem archiepiscopus et ego hanc fecimus convenientiam, ut de cunctis quæ emendata fuissent per ipsius treguæ fractionem, una medietas fuisset præfate ecclesiæ, alia, mea, pro exercenda justitia. Ego autem consensi ipsam meam medietatem condirectioni ipsius ecclesiæ. Sed ille non in ejus condirectionem, sed in destructionem misit, quia et ab ecclesia eam abstulit, et militibus per solidatas tribuit potius quam decem millia solidos. Qua data Deo et fortiter firmata, qui primi eam tregerunt in nostra patria, sui milites, ex suo exientes castello, occiderunt unum militem meum in treguam Dei, et retinui homicidas illos, et nullam quivi ab eo impetrare justitiam. Deinde Petrus Raimundi Biterrensiū comes in treguam Dei violavit ecclesiam Sanctæ Mariæ, cœnobium loci electi, ubi mirificum habetur lignum Dominicum, et extraxit in ille duos milites inclinatos atque innoxios, et unum ex eis, qui erat consanguineus meus, pependit in ligno, et occisit morte crudeli, quasi cleptem. Unde idem archiepiscopus talis suffragator existit ut etiam sacrilegos et homicidas illos in sua se mittentes potestate patrocinauit, suffragatorque eorum existit et in eo ullam non valui invenire justitiam.

PATROL. CXLIII

Præterea sacramenta quæ mihi super sancta altaria manibus juratus est multa, unquam non mihi tenuit, sed omnia fregit. Ad ultimum vero bonum opus operatus est, satis Deo et universæ plebi Narbonensis placibile. Unde mala hæc omnia oblivisceramus, si nobis in bonum venisset. Corpora namque sanctorum Justi et Pastoris, quæ præmemoratus rex Carolus ab Hispania deferens, atque in via carens, in præfata in eorum honore ædificata ecclesia collocare optaverat, quæ nobis nostrisque patribus multum erant optata, ab idem archiepiscopo explorata et capta, ad suam usque cum honore asportavit ecclesiam, atque honorifice collocavit. Unde non solum a me, sed etiam a suis civibus laudatus atque dilectus erat. Qui non multo post, litigante eo cum suo archidiacono, voluit trahere predictorum corpora sanctorum ab ecclesia eorum. Et ego rogavi eum ne hoc fecisset, et volui ei dare obides per decem millia solidos, ut, si ullus homo vel femina ullam vim ei faceret de ipsorum corporibus sanctorum, aut de ullo munere eis oblatio vel præsentatio, ego de illo vel illis hoc facientibus adjutor essem prædicto pontifici per fidem non fictam. Idem vero archilevita voluit eis satisfacere in judicio episcopi Arelato. Qui renuit; sed subtracta ab eadem sede tantorum corpora sanctorum duxit et inhoneste collocavit in quamdam villanam ecclesiam. Ibi suam cathedram fabricavit, ibi ordinem suum fecit, ibi suas synodos tenuit, ibi codices et cruce et lignum Dominicum asportavit, ibi clericos primæ sedis, quos meliores invenit, constituit, et ita eligens membrum, caput reliquit quasi lugurium. Insuper cuncti nostræ patriæ nobiles, et plebs cuncta, qui soli sunt occurrere ad civitatem et ad sedem suam, et pœnitentes sua munera ad suam sedem dare atque præsentare solentibus, multosque adjutorios ad operam suæ ecclesiæ facientibus, abstulit, et munera illa suis militibus per solidatas tribuit, et suam ecclesiam desertam et sine capite dereliquit.

Interim vero idem archiepiscopus habuit mecum placitum, et constrinxit me ei ad suum libitum satisfacere, et dixit mihi suum dictum et idem, quam meliorem ei requirere potui, ut et ad sedem suam rediret et corpora sancta in ea restitueret. Qui mentitus est mihi, sed, ut mihi fuit testatus, factus noluit, et est mihi mentitus suum dictum et suam fidem. Deinde conjux mea videns eum rogavit restituere corpora sancta, et idem ipse ad Ecclesiam suam redire, directumque nostrum supra modum accipere, neque audire voluit; sed testatus est ei Altitonantem ducere ecclesia corpora in aliena patria, et usque in æternum nobis non esse recuperanda. Quæ audiens, metuens ne subito, sicut juratus est, hoc faceret me absente et ignorante, fuit ad præfatum villæ ecclesiam, non adhuc consecratam, et traxit exinde corpora sancta, restituitque et condidit honorifice in sedem suam. Deinde conjux mea, prostrata coram eo, suum postulavit accipere directum;

27

qui renuit. Ego autem confestim ut hoc novi, vidi præfatum archiepiscopum, voluique ei affirmare directum et de me et de conjugē meā et de omnibus meis in iudicio sui diocēsi episcoporum et episcopi Arolato per decem millia solidos; qui renuit. Deinde in iudicio legati apostolici et hujus sanctæ synodi; et hunc sprevit. Ad ultimum vero exclamavi sanctum Petrum et iudicium domni apostolici ut irem coram eo, et in ejus manu ei affirmarem directum. Hunc multo parvipendit; sed excommunicavit inclementer atque injuste me et meam uxorem, meosque infantes, et omnem nostram terram, tam crudeliter, ita ut nullus ibi baptizetur (3), nec communicetur, nec sepeliatur. Nos autem, nisi timor Dei esset, parvi penderemus suam excommunicationem, quem tot malis novimus sceleratum, et a papa Victore cum cxx episcopis anathematizatum (4), et Simoniacum, qui omnes ordines suos vendidit, qui omnes episcopos, taceam de alienis, sed omnes quos in mea terra ordinavit, usque ad novissimum quadrantem redimere fecit. Quod si non creditis, Lutevensem requirite episcopum et Helenensem et hi hoc vobis te-

stificentur, qui ab eo sunt ordinati. Neque ecclesias meæ terræ consecrare voluit, donec datum earum tenuit. Nuper autem duos meos milites venientes ex vigilia sanctæ Salvatoris Anianæ, die Epiphaniæ, jubente atque suffragante, sunt capti et tenti, et eos qui illos ceperunt patrocinat, et dat eis solidatas. Ideo ego Berengarius præfatus hanc vobis et Domino Deo facio querimoniam, et postulo justitiam; quam nisi impetravero, suæ excommunicationi parvi pendero, et in meam terram treguam nullam tenebo, neque iudicium apostolici amplius acclamabo.

Quod ego Berengarius ita superius quoror ad legatos summi pontificis superius, et ad cunctos episcopos et abbates, quoniam ad synodum Arelati conabam ostendere. Sed quoniam nihil profuit, ad domnum apostolicum ideo libens mittere curavi. Quem rogo, per Deum et sanctum Petrum, ut ab hac excommunicatione me absolvat, meoque præsulī de me satisfaciāt, quoniam usque Romam ego libentius satisfacere ire non ambigo; ille, nisi ligatus, unquam sponte non ibit.

(3) *Nullus ibi baptizetur.* Durum illud ac valde inhumanum, et prorsus contrarium regulis ecclesiasticis, quæ tempore interdicti servant locum humanitati, concedentes baptismum parvulorum, pœnitentias morientium, viaticum in exitu mortis, sepulcrum clericorum, pauperum, peregrinorum, et infantium a bimatu et infra, benedictiones nuptiales, purificationes mulierum, prout in variis regionibus regulæ variant. In universum tamen affirmare licet, tempore interdicti permissum fuisse baptismum parvulorum, itemque pœnitentiam morientium. Vide

cap., *Inquisitioni tuæ*, De sentent. excomm. BALUZ.

(4) *Anathematizatum.* Nimirum in concilio Florentino, quod a papa Victore II habitum fuerat anno superiore. Cui concilio interfuisse cxx episcopos debet hic locus. Ad eam porro Guifredi Narbonensis excommunicationem respexisse videtur Gregorius VII, dum hæc in concilio Romano sanciebat anno 1078: *Renovamus etiam excommunicationem a prædecessoribus nostris factam super Guifredum archiepiscopum Narbonensem, et absque ulla recuperationis spe ab episcopali officio eum submoveremus.* lb.

ANNO DOMINI MLVII.

THEUZO

EREMITA ET MONACHUS S. MARIE DE FLORENTIA.

NOTITIA HISTORICA

(*Annales Camaldulenses*, tom. II, pag. 163)

Distinguendus est Theuzo eremita et monachus Sanctæ Mariæ de Florentia ab alio celebri et beato Theuzone, sancti Joannis Gualberti discipulo, qui eodem tempore vivebat; de quo consulendi auctores Vallumbrosani. Alius pariter videtur a *Theuzone monacho et indigno sacerdote*, qui se subscribit post Petrum, hujus nominis secundum, abbatem Sanctæ Mariæ Florentiæ, in charta restorationis cujusdam hospitalis apud Puccinellium (*Chron. abbat. Florent.*, p. 254); nam Theuzo eremita verisimiliter non fuit sacerdos; *sacramenta* enim, teste Damiano, *divina per totius anni circulum non nisi semel, et tum non a sui monasterii sacerdotibus, sed aliunde quaesitis* percipiebat. Alius denum est a Theuzone

monacho, cujus interventu Prataliense monasterium sub sua protectione recepere anno 1002 Otto II, et anno 1020 Henricus, imperatores. Putatur Theuzo eremita auctor Commentarii in Regulam sancti Patris Benedicti, quem dicavit episcopo Odelrico-Brixianus hujus nominis antistes vivebat anno 1027, et decessit anno 1048. Alter Odelricus Firmanus episcopus subscripsit concilio Romano anno 1059, cui etiam epistolam dedit circa annum 1061 Damianus. Potuit tamen ipsius Commentarii auctor esse alter esse Theuzo monachus pariter Florentiæ abbatæ, vel aliquis alius ejusdem nominis monachus; imo pignus daremus Theuzonem hujusce Commentarii scriptorem requirendum esse inter Mediola-